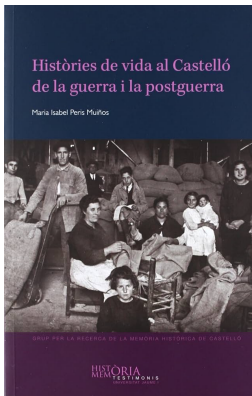

Miscel·lània

Històries de vida al Castelló de la guerra i la postguerra

Pelai Pagès i Blanch

Universitat de Barcelona
Mail: p.pages@ub.edu

Maria Isabel Muiños.

Històries de la vida al Castelló de la guerra i la postguerra.
València: Publicacions de la Universitat Jaume I

ISBN: 978-84-18951442

Amb aquest títol, Maria Isabel Peris Muiños, pedagoga, membre del Consell Valencià de Cultura des de 2018 i cofundadora el 2004 del Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló, acaba de publicar la tercera edició revisada i ampliada d'un llibre que havia publicat l'any 2012, tot recollint els testimonis de catorze homes i dones que van viure intensament la guerra civil i la postguerra.

Com ella mateixa explica:

«Aquests testimonis ens expressen com era el seguit de la vida, com era, per exemple, el món dels treballadors i treballadores de la terreta, el llenguatge, el veïnat... Ens relataran com la guerra i, dins d'ella, els bombardejos van irrompre en eixa quotidianitat. Altres ens parlaran del drama de la repressió del nou règim; la lluita per la subsistència, la fam, les cartilles de racionament, l'estraperlo, els afusellaments. El control de la moral i els costums i també com, tot plegat, va marcar la infància dels xiquets i xiquetes que van patir aquelles diferències econòmiques i de marginació nacional».

El llibre té una presentació de Francesc Michavila —rector honorari de la Universitat Jaume I— amb el significatiu títol de «La veu de nou recuperada». Després d'un primer capítol en el que l'autora se centra en la importància de les fonts orals que ha anat recollint el Grup de recerca de què forma part i de la importància de l'enfocament metodològic de les entrevistes; un segon capítol estudia el Castelló dels anys trenta dels segle XX, tant la ciutat i el seu entorn des d'una perspectiva urbana, com la vida socioeconòmica d'una ciutat que el juliol de 1936 tenia 40.566 habitants. Especialment interessants en aquest capítol són els dos apartats que se centren en la vida política, religió i cultura a la ciutat i en l'evolució de la ciutat des de l'any 1936 fins a la fi de la guerra, una guerra que a Castelló de la Plana va acabar el 14 de juny de 1938, quan les tropes de Franco entren a Castelló.

El tercer capítol del llibre centrat en la vida quotidiana comença exposant les característiques sociopolítiques d'una ciutat que posseïa una important tradició republicana i un moviment social obrer favorable al progrés. De tal manera que «les famílies benestants viuen a la vila i les famílies treballadores als ravals, diferenciades entre si particularment pel tarannà: catòlic al raval de Sant Fèlix i menestral republicà al raval de la Ronda». El paper de la religió, la cultura, el teatre, la festa al carrer, els espais d'oci, són tractats amb molta cura per la autora, fins que esclata la guerra civil i ho trastoca tot. Per bé que Castelló va viure a la rereguarda, no hi van mancar problemes de tota mena: des de la repressió que porten a terme els republicans contra la gent de dreta i els assassinats de

l'anomenada Columna de Ferro, fins a la presència dels soldats a la ciutat i els bombardejors que pateix —el primer el 23 de febrer de 1937 protagonitzat pel creuer Balears—, passant pels problemes d'abastos, sobretot la progressiva manca de pa, que acaba obligant l'Ajuntament a habilitar cartilles de racionament. Quan l'exèrcit de Franco ocupa Castelló, la ruptura que pateix la ciutat és total. Com escriu Maria Isabel Peris «la postguerra s'allarga fins al començament dels anys cinquanta, amb uns deu anys de racionament i més de deu d'afusellaments». I l'Església, tot exercint el domini amb el nacionalcatolicisme, porta a terme la repressió sobre la moral i els costums «amb autoritat per controlar la vida pública i privada».

El quart capítol del llibre —que, de fet, és la seva part central— recull els testimoniatges de les dones i els homes que van patir la guerra i la postguerra. De fet es tracta d'onze dones i de tres homes, la majoria de les quals eren encara criatures durant la guerra, però que conserven un record viu i intens de l'experiència que varen passar tant durant la guerra —i en aquest punt, els bombardejors estan molt presents en la consciència col·lectiva de tots els entrevistats— com durant la postguerra, amb una repressió que va afectar totes les famílies dels entrevistats.

La memòria de les entrevistades —la majoria dels quals tampoc estan ja entre nosaltres— ens posa en evidència la importància que va tenir la guerra i la postguerra en la nostra història més recent. Perquè es tracta —i cito textualment del llibre— «d'unes cròniques humanes representatives d'uns fets històrics que van marcar les seues vides per sempre». Les seues i les de les generacions que les varen succeir.

Desgraciadament la tasca, la important tasca que han portat a terme Maria Isabel Peris i el Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló cada dia és més difícil de realitzar, en la mesura en què esdevé molt difícil trobar persones que hagin viscut els episodis dels anys trenta del segle passat. D'aquí la importància que avui per avui disposa el llibre.

Un llibre editat per les Publicacions de la Universitat Jaume I, i que a més disposa de nombroses fotografies que ajuden a entendre més els esdeveniments que s'expliquen.

Autoria: El present treball ha estat conceptualitzat i escrit per Pelai Pagès i Blanch. L'autor ha llegit i està d'acord amb la present versió del manuscrit.

Conflictes d'interès: L'autor declara no tenir cap conflicte d'interès.

Copyright: © 2023 de l'autor. Presentat per a una possible publicació d'accés obert sota els termes i condicions de la llicència Creative Commons Attribution (CC BY) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).